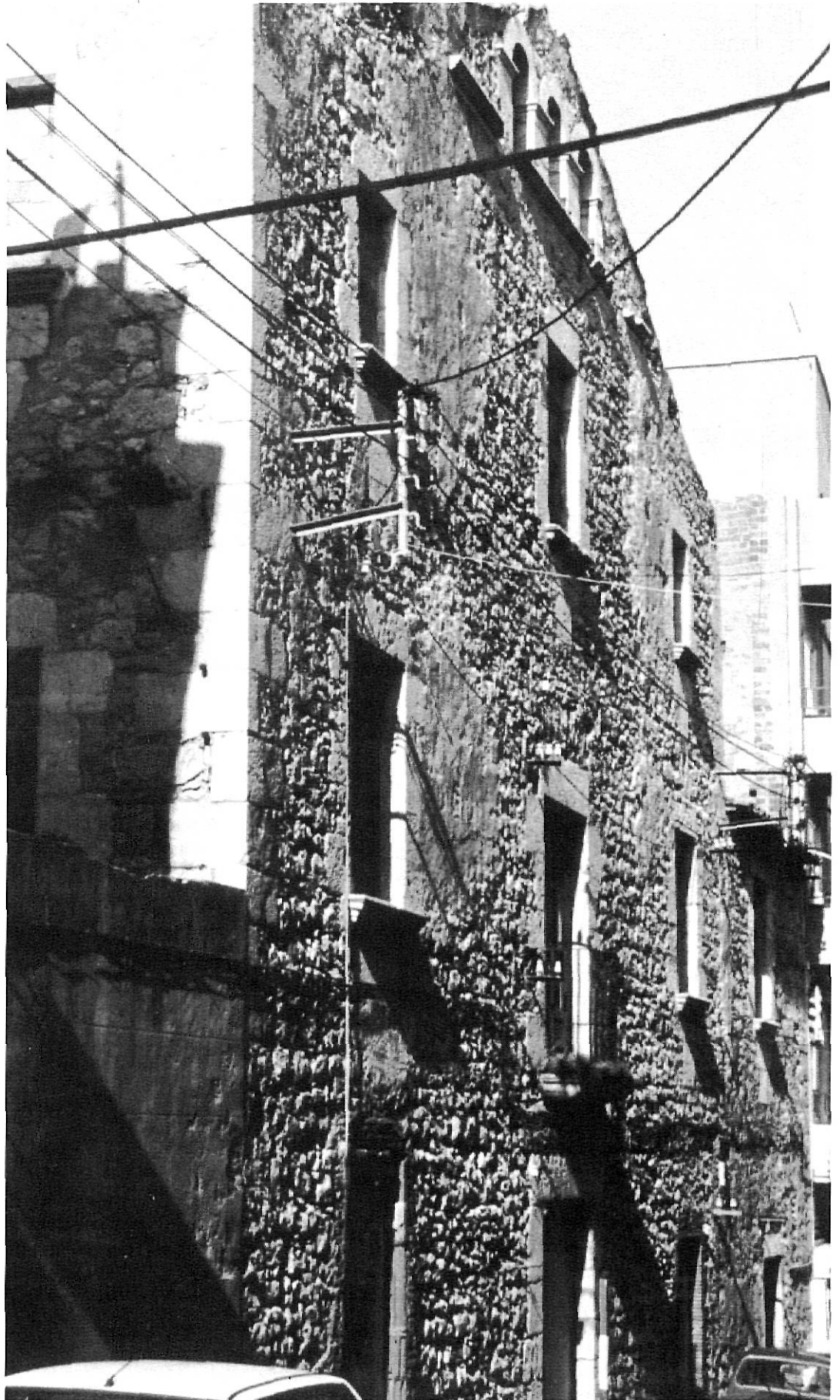

treball de redacció

Signatures a l'Escala a favor de l'Alfolí.

L'Alfolí de la Sal, l'edifici més antic de l'Escala, és declarat per la Generalitat de Catalunya monument històrico-artístic de caràcter nacional el 20 de juliol de 1984.

Aquesta decisió semblava, en un principi, el punt i final a un llarg procés de reivindicacions iniciades l'any 1975 per la Comissió de Defensa de l'Arquitectura Popular, que també reclamava la mateixa categoria per al Cementiri Marí. Aquesta comissió va treballar durant nou anys per aconseguir el seu objectiu, amb campanyes que van passar per l'organització de concursos de dibuix, manifestacions, recollides de signatures i recitals de cançó.

El procés no va acabar aquí i, encara actualment, el tema no està resolt. A partir d'aquell moment van començar les converses de negociació, la presentació de recursos i sol·licituds d'enderroc per part dels propietaris i les manifestacions polítiques de les administracions.

La situació de l'edifici, just al centre del nucli antic del poble, ha dificultat el procés administratiu, tant pel que fa a la declaració de monument, com a l'expropiació. A aquest fet, cal afegir-hi l'interès especulatiu privat per a la construcció amb vista al turisme; i la relació directa dels polítics —sobretot els locals— que s'han decantat sempre per una de les dues bandes: la recuperació com a edifici històric o l'enderrocament per a una nova construcció.

En dates anteriors —juny de 1976— ja s'havia pronunciat el Govern central, a través del Ministeri de Cultura, que afirmava, en un ban difós per l'Ajuntament de l'Escala, que l'Alfolí «no té gaire interès històrico-artístic, sobretot en les actuals circumstàncies, en què està flanquejat per cases modernes de pisos amb les quals desentona». Aquesta decisió, va ser rectificada per la comissió provincial de Patrimoni Artístic, dependent del Ministeri, que el desembre de 1977 sol·licita la declaració de monument amb caràcter local, fent constar que ho fa per la pressió popular.

Al marge de la «moguda» política i administrativa, diversos grups intel·lectuals i relacionats amb l'art i la història, estudiaven l'edifici en la seva construcció —datada el segle XVI— i la seva evolució històrica, relacionada amb l'economia local —magatzem de sal, duana, pòsit de pescadors...—. Aquests estudis aportaven dades que evidenciaven la validesa dels arguments de la Comissió de Defensa.

Des de la seva compra, els propietaris no han fet cap acció de restaurar ni consolidar l'Alfolí. Això ha provocat el seu progressiu deteriorament, sense que l'Ajuntament de l'Escala, ni la Generalitat, arribessin a cap acord definitiu amb els propietaris que els permetés actuar sobre aquest tema.

Des del final dels 80, l'Ajuntament inicia converses amb els propietaris per

L'Alfolí de la Sal: art, història i polèmica

Montserrat Pous i Sabadí
Robert Carmona i Coll

El primer ajuntament democràtic escalenc es desentén totalment del tema i no dona suport a la petició de la Comissió de Defensa. En el mateix període, 1983, l'edifici és adquirit pels seus dos actuals propietaris, Jordi Jacas i Joaquim Vilanova —per un valor proper als quatre milions de pessetes— que en fan la primera sol·licitud d'enderroc, que els és denegada perquè en el moment de la compra l'edifici ja té incoat l'expedient de declaració com a monument.

adquirir, per comprar o permutar, l'edifici. El consistori arriba a proposar una suma propera als 18 milions per tal que l'Alfolí passi a mans municipals; la possible explotació privada d'una part de l'edifici o la permuta per un altre terreny. Cap de les propostes arribà a tenir fruit.

La Generalitat, que té competències pel que fa a Patrimoni, entra en les negociacions, sense que en principi representi cap canvi positiu. Al mateix temps, el consistori escalenc ordena el maig de 1991 que

